

Fakta: koen

Koen lever ikke vildt i naturen. Den vilde stamform til tamkvæg er uroksen. Den levede i Europa, Asien og Nordafrika, men uddøde i 1627. Tamkvæg er derimod udbredt i det meste af verden med omkring 1,2 mia. individer.

Levealder: 15-20 år

Vægt: 300-900 kg afhængig af racen

Føde: græsser, blade, bark og korn
græsser 4-9 timer hver dag
tygger drøv i 5-8 timer hver dag

Kønsmoden: kvier 8-10 måneder, tyre 10-12 måneder

Drægtighedsperiode: ca. 280 dage

Antal unger: 1

Vægt ved fødsel: 25-40 kg afhængig af racen

Adfærd

De fleste arter af kvæg lever i flokke på 10-30 individer. Mange små flokke kan i perioder samles til en kæmpeflok. Urokskerne holdt sammen i små grupper om sommeren og samledes om vinteren i store flokke.

I en kvægflokk er der en rangorden, som bestemmes af dyrets fysiske størrelse og størrelsen af hornene. Det gælder også i flokke af tamkvæg.

Hovedets position i forhold til nakken og nakkens position i forhold til kroppen dækker over mange forskellige signaler, bl.a. grader af trueadfærd og pacificeringsadfærd.

Koen som produktionsdyr

Koen bruges til mælk, kød og skind.

- En ko kan give 30 liter mælk i døgnet
- En gennemsnitsdansker drikker 89,9 liter mælk om året
- Der er ca. 1.535.000 stykker kvæg i Danmark
- Tyrekalve slagtes, enten når de er 7-8 måneder (200-300 kg), eller når de er 1 år (ca. 450 kg)
- En gennemsnitsdansker spiser 29,2 kg oksekød om året

Begreber

Kalv: unge

Kvie: ung ko, der endnu ikke har kælvet

Ko: hun, der har kælvet

Tyr: han

Stud: kastreret han

Goldko: ko, der fra 4-6 uger inden en kælvning ikke bliver malket før efter næste kælvning

Køer er **drøvtyggere**, dvs. de tygger maden to gange. Første tygning er ikke særlig grundig. Foderet ankommer til formaven, hvorefter det gylpes op og tygges igen: Der tygges drøv. Dernæst passerer føden igen gennem formaven. Drøvtyggere har en formave mellem spiserøret og den egentlige mave. Formaven er delt op i tre afsnit: vommen, netmaven og bladmaven. Formaven er et stort gæringskammer. Der tilføres ingen fordøjelsesvæsker direkte til formaven bortset fra spyt. Nedbrydningen i formaven sker alene vha. mikroorganismer som bakterier, protozoer og svampe. Mikroorganismene sørger for nedbrydning af bl.a. cellulose, som ellers ikke ville kunne nedbrydes.